

Кормич Б.А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри морського та митного права, доктор юридичних наук*

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ МИТНИХ ОРГАНІВ

Митний кодекс 2012 р. (МКУ) приділяє окрему увагу питанням використання інформаційних технологій та інформаційних ресурсів у державній митній справі. Правда, слід зазначити, що МКУ містить в основному норми загального характеру, що відсилають до спеціальних нормативно-правових актів які регулюють окремі аспекти інформаційної діяльності, зокрема такі, як електронний документообіг, використання електронного цифрового підпису, захист інформації тощо.

Включення норм, що стосуються використання інформаційних технологій та інформаційних ресурсів до митного законодавства, спрямовано на виконання стандартів, передбачених діючою редакцією Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (Розділ 7 Загального додатку) (Протокол про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 26 червня 1999 р. // Офіційний вісник України –2006 – № 43 / № 18, 2011, ст. 727 / ст. 2865).

Так, згідно стандартного правила 7.1. даної Конвенції для забезпечення митних операцій митна служба застосовує інформаційні технології. При чому застосування таких технологій здійснюється лише у випадку, якщо вони є економічно вигідними та ефективними для митних служб та для торгівлі.

Таким чином, головними у питаннях застосування інформаційних технологій у митній справі визначається критерії економічної доцільності та ефективності здійснення митних формальностей. При чому позитивний ефект від застосування даних технологій повинен розповсюджуватися не лише на роботу митних органів, але й на господарську діяльність підприємств, що переміщують товари через митний кордон. А це, в свою чергу вимагає врахування інтересів недержавних суб'єктів митних відносин в процесі запровадження конкретних інформаційних технологій, зокрема електронного декларування.

Підтвердженням такої позиції слугує стандартне правило 7.3. Конвенції Кіото, згідно якого при впровадженні інформаційних технологій проводяться, наскільки це максимально можливо, консультації за участі усіх безпосередньо заінтересованих сторін. Дане положення знайшло своє відображення у ч. 2 ст. 31 МКУ, яка ставить аналогічну вимогу консультацій із зацікавленими сторонами та вимагає дотримання міжнародних стандартів.

Також, Конвенція Кіото (стандартне правило 7.4.) ставить три основні вимоги щодо законодавчого регулювання використанні інформаційних технологій у митній справі, яке повинне передбачати:

– електронні способи обміну інформацією як альтернативу вимозі представлення письмових документів;

– поєднання електронних та документарних методів посвідчення дійсності та ідентичності;

– право митної служби залишати в себе інформацію для використання у митних цілях та, у разі потреби, обмінюватися такою інформацією з іншими митними службами та з усіма іншими користувачами, якщо це допускається законом, за допомогою електронних способів обміну інформацією.

Останнє положення є ключовим для формування правового режиму інформаційних ресурсів митних органів та порядку доступу до інформації, що міститься у них. Зокрема, його реалізація обумовлює наявність у митних органів права розпорядження публічною інформацією, що збирається ними відповідно до своїх функціональних обов'язків та закріплює за іншими суб'єктами інформаційних відносин право доступу до такої інформації. Дане положення реалізує і вимоги законодавства щодо доступу до публічної інформації, і сформульовану останніми роками в рамках Європейського Союзу доктрину щодо повторного використання інформації публічного сектора, яка передбачає використання зацікавленими особами документів суб'єктів владних повноважень, для цілей інших, ніж початкова мета створення документу.

Норми ст. 33 МКУ визначають інформаційні ресурси митних органів, як сукупність електронної інформації, що включає електронні дані, створені, оброблені та накопичені в інформаційних системах митних органів (Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // Офіційний вісник України – 2012. – № 32. – ст. 1175.).

Дана інформація формується за рахунок відомостей, що містяться у документах, які надаються під час проведення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів, та інших документах.

Наразі головним інформаційним ресурсом митних органів є Єдина автоматизована інформаційна система (CAIC) – багатифункціональна інтегрована автоматизована система, що забезпечує інформаційну підтримку та супроводження митної справи в Україні і становить сукупність кількох взаємопов'язаних інформаційних систем та програмно-інформаційних комплексів.

Інформаційні ресурси митних органів мають свій власний правовий режим, який складається з правових норм, що визначають ключові правила за якими конкретний інформаційний ресурс може бути включений до обігу інформації в суспільстві.

До подібних обов'язкових норм, що визначають правовий режим інформаційного ресурсу можна віднести наступні: 1) право власності на відповідну інформаційну систему та права на окремі документи, що в них містяться; 2) порядок документування інформації, надання документам

юридичної сили та її підтвердження; 3) категорії інформації відповідно рівня доступу до неї; 4) мета та порядок захисту інформації; 5) права суб'єктів, що приймають участь в інформаційних відносинах щодо даного інформаційного ресурсу.

Згідно положень ч. 4 ст. 31 МКУ, інформаційно-телекомунікаційні системи і засоби їх забезпечення, розроблені, виготовлені або придбані митними органами, є державною власністю і закріплюються за відповідними митними органами. Митні органи виступають в даному випадку утримувачами таких інформаційних систем та ресурсів.

Інші елементи правового режиму інформаційних ресурсів митних органів визначаються на загальних засадах згідно інформаційного законодавства.

Серафімов В. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МОРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ПОРТІВ

Відповідно до Морської доктрини України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 (Офіційний вісник України, 2009, № 94, ст. 3216), метою державної морської політики є визначення інтересів України у зовнішній та внутрішній політиці в Азовському і Чорному морях, Керченській протоці та інших районах Світового океану, визначення принципів, завдань, шляхів і способів реалізації державної морської політики. Її основними завданнями є: підтримка та розвиток морегосподарської діяльності на технологічному, екологічному, соціальному рівні для забезпечення задоволення потреб українського суспільства, конкурентоспроможності на світовому ринку, повного використання геополітичного потенціалу держави, відповідності стандартам безпеки судноплавства; забезпечення у внутрішніх водах і територіальному морі України режиму судноплавства, що відповідає міжнародному морському праву та міжнародним стандартам безпеки судноплавства, підвищення рівня безпеки судноплавства на українських суднах до міжнародних стандартів безпеки судноплавства, ефективного здійснення функцій морської адміністрації та інших функцій держави, що передбачені міжнародними договорами України в галузі судноплавства; сприяння розвитку всіх галузей економіки приморських регіонів держави та забезпечення пріоритетності розвитку морегосподарської діяльності; розв'язання завдань, покладених на Військово-Морські Сили Збройних Сил України і Морську охорону Держприкордонслужби, на рівні, достатньому для участі у забезпеченні територіальної цілісності, політичної та економічної незалежності України, непорушності її державного кордону на морі та захисту інших